

REPowerEU Plan

COM(2022) 230 final

Sdělení Evropské komise směrem k Evropskému parlamentu, Radě Evropské unie, Evropské radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Evropskému výboru regionů

- Tímto sdělením a akčním plánem Komise reaguje na nutnost naléhavého řešení nedostatečné spolehlivosti dodávek energie z Ruské federace a navazuje na sdělení REPower EU z 8.3.2022.
- **Představený plán REPowerEU** předkládá soubor dodatečných opatření, které lze seskupit do následujících čtyř oblastí:
 - úspora energie;
 - diverzifikace dodávek;
 - rychlá náhrada fosilních paliv urychlením přechodu Evropy k čistým zdrojům energie;
 - tzv. chytrá kombinace investic a reforem.
- Konkrétní opatření spadající do výše zmíněných oblastí **strukturálně promění energetický systém Evropské unie**.
- Plán REPowerEU je postaven na implementaci legislativních návrhů, spadajících pod klimaticko-energetických balíčků *Fit for 55*, předložených v loňském roce, **aniž by měnil ambici dosáhnout snížení emisí skleníkových plynů ve výši alespoň o 55 % do roku 2030** a klimatické neutrality do roku 2050 v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu.
- Plán REPowerEU **nemůže fungovat bez** rychlé implementace všech legislativních návrhů *Fit for 55* a **vyšších cílů pro obnovitelné zdroje energie [v rámci RED III] a energetickou účinnost [EED]**. V této nové realitě se bude spotřeba plynu v EU snižovat rychlejším tempem, což **omezí roli plynu jako přechodného paliva**.
- Odklon od fosilních paliv z Ruské federace si však vyžádá také cílené investice do plynárenské infrastruktury s cílem zajištění bezpečnosti dodávek, spolu s rozsáhlými investicemi do elektrizační soustavy a celoevropské vodíkové páteře [European Hydrogen Backbone]. **Souběžně s tím mohou být některé ze stávajících uhelných zdrojů využívány déle, než se původně očekávalo, přičemž svou roli sehraje také jaderná energie a domácí zdroje plynu.**

ÚSPORY ENERGIÍ

- Vzhledem k současné geopolitické situaci Komise navrhuje zvýšit **závazný cíl úspory energie pro členské státy ve směrnici o energetické účinnosti z 9 % na 13 %**.
- Komise dnes také zveřejnila „*sdělení EU o úsporách energie*“, které podrobně popisuje krátkodobé změny chování, které by mohly snížit poptávku po plynu a ropě o 5 %, a vybízí členské státy, aby

zahájily konkrétní komunikační kampaně zaměřené na domácnosti a průmysl s účelem změny jejich chování v kontextu úspory energie.

- Komise zváží vytvoření dobrovolného funkčního „**mechanismu společného nákupu**“ odpovědného za vyjednávání a uzavírání smluv jménem zúčastněných členských států o souhrnné poptávce po plynu a jejich uvolňování na trh v souladu s principy hospodářské soutěže.
- Výše zmíněný mechanismus by mohl mít podobu společného podniku [*Joint Venture*] nebo subjektu vlastněného soukromým sektorem [*business owned-entity*], který by využíval jednotnou sílu evropského trhu. Takovýto podnik by byl předmětem přezkumu jeho dopadu na hospodářskou soutěž v rámci společného trhu.

NAVÝŠENÍ EVROPSKÉHO CÍLE PRO OZE

- Dále Komise navrhuje na základě svého posouzení dopadů a proveditelnosti **zvýšit cíl ve směrnici o podpoře energie z obnovitelné zdrojů na 45 % do roku 2030, oproti původnímu cíli 40 % obsaženém v loňském návrhu dané směrnice.**

TEPELNÁ ČERPADLA

- **Evropská unie by se měla zaměřit na zdvojnásobení současné míry instalace jednotlivých tepelných čerpadel**, což povede ke kumulativnímu počtu 10 milionů instalovaných jednotek během příštích 5 let.

VODÍK

- **Obnovitelný vodík bude klíčem k nahrazení zemního plynu**, uhlí a ropy v tzv. *hard-to-decarbonise* odvětvích [tj. energeticky intenzivní průmysl] a dopravě.
- Komise proto vyzývá Evropský parlament a Radu, aby sladily dílčí cíle pro obnovitelná paliva nebiologického původu podle směrnice o podpoře energie z obnovitelných zdrojů pro průmysl a dopravu s ambicí REPowerEU (tj. **cíl spotřeby obnovitelných paliv nebiologického původu ve výši 75 % pro průmysl a 5 % pro dopravu**) a aby urychleně uzavřeli jednání o revizi čtvrtého plynárenského balíčku.
- **Komise taky vyzývá průmysl, aby urychlil práci na chybějících vodíkových normách, zejména pro výrobu vodíku, infrastrukturu a koncová zařízení.**
- Komise bude v úzké spolupráci s členskými státy, počínaje rokem 2025, pravidelně podávat zprávy o spotřebě vodíku a využití obnovitelného vodíku v průmyslu a dopravě.
- S cílem usnadnění dovozu až 10 milionů tun obnovitelného vodíku [10 Mt má být vyrobeno v rámci EU], podpoří Komise rozvoj tří hlavních koridorů pro dovoz vodíku přes Středozemní moře, oblast Severního moře a jakmile to podmínky dovolí, tak podpoří i rozvoj koridoru směrem z Ukrajiny.
- **Komise v plánu REPowerEU zmiňuje, že svou roli mají i jiné formy vodíku, při jehož výrobě se nepoužívají fosilní paliva. Jedná se zejména o vodík vyrobený z elektřiny z jádra.**
- **Komise pomůže dosáhnout těchto cílů v oblasti vodíku mj. zřízením specializované pracovní skupiny pro společný nákup obnovitelného vodíku v rámci společné platformy EU pro nákup plynu.**

BIOMETAN

- S cílem podpořit výrobu biometanu o výši 35 miliard m³ do roku 2030 Evropská komise představuje tzv. *Biomethane Action Plan*, který má mj. poskytnout pobídky pro přeměnu bioplynových stanic na biometanové stanice. Plán REPowerEU klade důraz na upřednostnění využití nerecyklovatelného odpadu z biomasy a zemědělských a lesních zbytků pro zajištění udržitelné výroby energie [biometanu], která může přispět k cílům REPowerEU.

DOPRAVA

- V dopravě lze elektrifikaci skloubit s využitím vodíku, vyrobeného z jiných zdrojů než fosilních paliv, jako náhrady za fosilní paliva.
- Za účelem zvýšení úspor energie a účinnosti v odvětví dopravy a urychlení přechodu na vozidla s nulovými emisemi Komise zváží návrh nové legislativní iniciativy, která by adresovala zvýšení podílu vozidel s nulovými emisemi ve veřejných a firemních vozových parcích nad určitou velikostí a v roce 2023 přijme legislativní balíček pro ekologizaci nákladní dopravy.

CENY ENERGIÍ

- Komise ve svém sdělení uznává, že rychlý odklon od dovozu fosilních paliv z Ruské federace může vést k vyšším a volatilním cenám energie. Proto jsou dle Komise zapotřebí cílená opatření k minimalizaci volatility, udržení cen pod kontrolou a ochraně jednotlivců, kteří jsou nebo jsou ohroženi (energetickou) chudobou, aby byla zajištěna spravedlivá transformace v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu pro všechny Evropany.

INFRASTRUKTURA

- Regionální posouzení potřeb rozšíření plynárenské infrastruktury pro naplnění plánu REPowerEU ukazuje, že bude možné plně kompenzovat dovoz ruského plynu kombinací snížení poptávky, nárůstu domácí produkce biometanu a vodíku a omezeným rozšířením plynárenské infrastruktury. **Nejdůležitější potřeby jsou spojeny s uspokojením poptávky po plynu ve střední a východní Evropě a v severní části Německa a také s posílením jižního koridoru.** Tato omezená dodatečná infrastruktura by měla vyřešit potřeby spjaté se zajištěním dodávky zemního plynu pro nadcházející desetiletí, aniž by to vedlo k uzamčení [tzv. *lock-in*] fosilních paliv a uvízlým aktivům [tzv. *stranded assets*], které brání dlouhodobému přechodu na klimaticky neutrální ekonomiku.
- Komise mimo jiné vybízí provozovatele přepravních soustav, aby urychlili technická opatření, která mohou do příští zimy zvýšit kapacity zpětného toku plynu ze západu na východ, včetně technických požadavků na složení/kvalitu plynu.
- Plán REPowerEU také poznamenává, že skladování energie hraje významnou roli při zajišťování flexibility a bezpečnosti dodávek v energetickém systému tím, že usnadňuje integraci výroby z obnovitelných zdrojů, podporuje síť a přesouvá energii do doby, kdy je jí nejvíce potřeba. **V konečném důsledku skladování energie snižuje využití plynových elektráren v energetickém systému.**

FINANCOVÁNÍ A PODPORA

- Komise vyzývá členské státy, aby ke svým stávajícím Národním plánům obnovy (NPO) přidaly zvláštní kapitolu s novými opatřeními k dosažení cílů *REPowerEU* spočívajících v diverzifikaci dodávek energie a snížení závislosti na fosilních palivech. **Například pro plyn mohou být do kapitoly NPO adresující opatření v rámci *REPowerEU* zahrnuty projekty pro plynárenské sítě, zásobníky nebo LNG terminály umístěné v jednom členském státě, ale mající celoevropský význam.**
- Nástroj pro propojení Evropy – Energie (CEF-E) bude podporovat projekty společného zájmu (PCI), které není možné zrealizovat na tržní bázi nebo se je není možné zrealizovat v časovém rámci potřebném k dosažení cílů *REPowerEU*. Komise společně s tímto sdělením zahajuje novou výzvu *CEF Energy* k předkládání návrhů na projekty společného zájmu (PCI) s celkovým odhadovaným rozpočtem přibližně 800 milionů EUR. Úspěšné projekty budou vybrány v druhé polovině roku 2022 na podporu nejnaléhavějších infrastrukturních projektů potřebných k realizaci priorit *REPowerEU*. Začátkem roku 2023 zahájí Komise další výzvu *CEF Energy* k předkládání návrhů projektů společného zájmu pro projekty, které nemohou být z časového hlediska připravené již pro letošní výzvu.

SOLIDARITA

- Členské státy by se měly usilovat o promptní uzavření bilaterálních dohod o solidaritě mezi sousedními zeměmi. **V každém případě stávající právní rámec EU již předpokládá, že v případě extrémní krize mohou členské státy požádat sousední členské země EU o implementaci solidárních opatření. Solidární opatření jsou myšlena jako poslední možnost v případě extrémního nedostatku plynu k zajištění dodávek do domácností, systémů dálkového vytápění a základních sociálních zařízení v postižené zemi.**
- **Komise taky vydá pokyny obsahující kritéria pro upřednostňování krácení dodávek plynu nechráněným zákazníkům, tj. zejména průmyslovým zákazníkům.** Pokyny se zaměří na jedné straně na identifikaci vnitrostátních a přeshraničních hodnotových řetězců klíčového a kritického významu, které by v případě narušení mohly mít negativní dopad na bezpečnost, potravinářský průmysl, zdraví a bezpečnost jednotlivců na evropské a celosvětové úrovni. Pokyny by měly také posoudit dopad krácení dodávek plynu na konkurenceschopnost různých území.
- **Komise rovněž usnadní vytvoření koordinovaného plánu EU na snížení poptávky s preemptivními dobrovolnými omezovacími opatřeními, která by měla být připravena k aktivaci dříve, než nastane skutečný stav nouze. Tento plán by zahrnoval dobrovolná tržní opatření ke snížení spotřeby [průmyslových] podniků, a tím by zaručil, že dodávky chráněným zákazníkům budou upřednostněny.**

ZDROJE:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3131

https://energy.ec.europa.eu/communication-repowereu-plan-com2022230_en

https://energy.ec.europa.eu/annexes-repowereu-plan_en

Překlad LSO ČPS, 19. 05. 2022